

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 P 182680 17 Rev
Banjaluka, 06.03.2018. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću koje sačinjavaju sudije ovog suda i to, Darko Osmić kao predsjednik vijeća, te Jadranka Stanišić i Rosa Obradović kao članovi vijeća, u pravnoj stvari tužioca, „S.“ a.d. B., zastupan po Advokatskoj firmi „S.“ o.d. iz B., protiv tuženih, „I. G. I.“ d.o.o. B., Ulica ..., D.P. iz B., ... i I.P. iz B., Ulica ..., svi zastupani po punomoćniku, V.R., advokatu iz B., te po protivtužbi tuženih, „I. G. I.“ d.o.o. B., Ulica ..., D.P. iz B., ... i I.P. iz B., Ulica ..., svi zastupani po punomoćniku, V.R., advokatu iz B., protiv tužioca, „S.“ a.d. B., zastupanog po Advokatskoj firmi „S.“ o.d. iz B., „KOMP - MAT“ d.o.o. D., Ulica ... iz D., Ulica ..., uz učešće umješaka na strani prvotuzenog, „I. G. I.“ d.o.o. B., Ulica ..., F.A. iz B., Ulica ..., zastupana po punomoćnicima, G.V. i N.B., advokatima iz B., radi mjeničnog spora, vrijednost spora 500.000,00 KM, odlučujući o reviziji tuženih, „I. G. I.“ d.o.o. B., Ulica ..., D.P. iz B., ... i I.P. iz B., Ulica ..., svi zastupani po punomoćniku, V.R., advokatu iz B., protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 182680 16 Gž od 06.07.2017. godine, na sjednici održanoj dana 06.03.2018. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se djelimično usvaja, presuda Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 182680 16 Gž od 06.07.2017. godine preinačava i sudi:

Žalba tužioca, „S.“ a.d. B. se odbija i presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 182680 13 P od 12.05.2016. godine potvrđuje u dijelu kojim je odbijen zahtjev tužioca u odnosu na prvotuzenog, „I. G. I.“ d.o.o. B..

Žalba tuženih, „I. G. I.“ d.o.o. B., D.P. i I.P. se djelimično usvaja i presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 182680 13 P od 12.05.2016. godine preinačava, tako što se odbija zahtjev tužioca, „S.“ a.d. B. da mu tuženi, D.P. i I.P. isplate 500.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 25.02.2007. godine kao dana dospjeća mjenične obaveze po mjenici broj RS 419417895.

U preostalom dijelu revizija se odbija.

Svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 182680 13 P od 12.05.2016. godine djelimično je usvojen zahtjev tužioca, „S.“ a.d. B., te drugotuženi, D.P. i trećetuženi, I.P., obavezani da tužiocu solidarno isplate iznos od 500.000,00 KM sa

zakonskom zateznom kamatom od 25.02.2007. godine, kao datuma dospijeca mjenicne obaveze po mjenici broj RS 419417895.

Istom presudom, odbijen je zahtjev tuzioca, „S.“ a.d. B. u odnosu na prvotuzenog, „I. G. I.“ d.o.o. B..

Drugotuzeni, D.P. i trecetuzeni, I.P. su obavezani da tuziocu, „S.“ a.d. B. na ime troškova postupka isplate iznos od 24.511,60 KM.

Tuzilac, „S.“ a.d. B. je obavezan da prvotuzenom, „I. G. I.“ d.o.o. B. na ime troškova postupka isplati iznos od 41.060,70 KM sa zakonskom zateznom kamatom od dana presudjenja pa do isplate.

Protivtuzbeni zahtjev tuzenih, „I. G. I.“ d.o.o. B., D.P. i I.P., kojim su trazili, da se utvrdi da je 15.08.2006. godine raskinut ugovor o preuzimanju duga od 23.02.2005. godine zaključen između „S.“ a.d. B. i „I. G. I.“ d.o.o. B., te da su kao sredstvo obezbjeđenja tog ugovora izdate bjanko mjenice, RS 419417894 u Banjaluci dana 25.02.2005. godine na iznos od 500.000,00 KM protestovana kod Osnovnog suda u Banjaluci upisana u protestni registar pod brojem 64/06 od 21.09.2006. godine i RS 419417895 u Banjaluci dana 25.02.2007. godine na iznos od 500.000,00 KM protestovana kod Osnovnog suda Banjaluci upisana u protestni registar pod brojem 5/08, je odbijen.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 182680 16 Gž od 06.07.2017. godine žalbe stranaka su djelimično usvojene, te prvostepena presuda preinačena tako, što su tuženi, „I. G. I.“ d.o.o. B., D.P. i I.P. obavezani da tužiocu, „S.“ a.d. B., po mjenici broj RS 419417895, solidarno isplate iznos od 500.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 22.02.2008. godine i da mu naknade troškove parničnog postupka u iznosu od 40.517,80 KM, dok je protivtužba tuženih, „I. G. I.“ d.o.o. B., D.P. i I.P., odbačena.

Tuženi, „I. G. I.“ d.o.o. B., D.P. i I.P. revizijom pobijaju odluku drugostepenog suda, zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom, da se pobijana presuda preinači i odbije zahtjev tuzioca, „S.“ a.d. B., a udovolji protivtuzbenom zahtjevu tuzenih ili pak da se ukine i predmet vrati na ponovno sudjenje.

U odgovoru na reviziju tuzilac, „S.“ a.d. B. je predložio da se revizija odbije kao neosnovana.

Revizija je djelimično osnovana.

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tuzioca, „S.“ a.d. B. kojim traži da se tuženi, „I. G. I.“ d.o.o. B., D.P. i I.P. obavežu da mu po osnovu mjenice broj RS 419417895 dospjele 25.02.2007. godine, isplate 500.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 25.02.2007. godine.

Predmetom spora je i protivtuzbeni zahtjev tuzenih, „I. G. I.“ d.o.o. B., D.P. a i I.P. a protiv tuzioca, „S.“ a.d. B., Preduzeća „K. M.“ d.o.o. D. i M.B. iz D., uz učešće umješača, F.A., na strani prvotuzenog, „I. G. I.“ d.o.o. B., kojim traže da se utvrdi: da je 15.08.2006. godine raskinut ugovor o preuzimanju duga od 23.02.2005. godine zaključen između „S.“ a.d. B., „I. G. I.“ d.o.o. B. i Preduzeća „K.M.“ d.o.o. D.; da su kao sredstvo obezbjeđenja tog ugovora izdate bjanko mjenice, RS 419417894 u Banjaluci dana 25.02.2005. godine na iznos od 500.000,00 KM protestovana kod Osnovnog suda u Banjaluci upisana u protestni registar pod brojem 64/06 od 21.09.2006. godine i RS 419417895 u Banjaluci dana 25.02.2007. godine na iznos od 500.000,00 KM protestovana kod Osnovnog suda Banjaluci upisana u protestni registar pod brojem 5/08.

Po provedenom postupku prvostepeni sud je utvrdio: da su, 02.07.2004. godine ZKB a.d. B. (prednik tužioca, „S.“ a.d. B.) i „K. M.“ d.o.o. D. zaključili ugovor o kratkoročnom kreditu na iznos od 500.000,00 KM, odnosno 255.645,94 EURA na rok od 5 mjeseci od dana puštanja sredstava; da su aneksom ugovora od 16.12.2004. godine ZKB a.d. B. i „K.M.“ d.o.o. D. produžili rok vraćanja kredita za 38 mjeseci i grejs periodom od 14. mjeseci, (tako da bi obaveze po tom kreditu dospjele sa 15.02.2008.g) sa kamatnom stopom od 12% na godišnjem nivou; da je članom 19. navedenog ugovora o kreditu bilo regulisano, da banka ima pravo da u cjelosti otkáže ugovor o kreditu sa otkaznim rokom od 6 dana, ukoliko korisnik kredita prestane da ispunjava uslove pod kojima je kredit odobren, ili ako ne ispunjava obaveze po ugovoru o kreditu; da su, 23.02.2005. godine ZKB a.d. B., „K.M.“ d.o.o. D. i „I. G. I.“ d.o.o. B. zaključili ugovor o preuzimanju duga, kojim je „I. G. I.“ d.o.o. B. preuzeo dug „K.M.“ d.o.o. D. prema povjeriocu ZKB a.d. B. po osnovu navedenog ugovora o kreditu, na način, da je primalac duga saglasan sa svim odredbama navedenog ugovora o kreditu; da je tom prilikom „I. G. I.“ d.o. Banjaluka, tačnije 23.02.2005. godine predao ZKB a.d. B. 3 mjenice broj, RS 419417894, RS 419417895 (pogrešno navedeno 4194178950) i RS 419405731, te 36 virmana koji će služiti kao sredstvo obezbjeđenja po ugovoru o preuzimanju duga od 23.02.2005. godine; da su predate mjenice bile bjanko mjenice, koje su potpisali, „I. G. I.“ iz B., ... kao trasant, I.P. iz B., ... i D.P. iz B., ... kao trasati, te I.P. iz B. ... i D.P. iz B. ... kao akceptanti; da tom prilikom nije data mjenična izjava, niti je sačinjen sporazum između trasanta i imaooca mjenice o načinu popunjavanja tih bjanko mjenica; da nije sporno da „I. G. I.“ d.o.o. B. nije ispunjavao svoje obaveze po ugovoru o preuzimanju duga od 23.02.2005. godine; da je stoga podneskom od 15.08.2006. godine, a što i nije sporno među parničnim strankama, tužilac izjavio da raskida ugovor o preuzimanju duga od 23.02.2005. godine, te da ukoliko se dug ne izmiri u otkaznom roku od 6 dana, zaključno sa 21.08.2006. godine da će se pokrenuti postupak prinudne naplate duga; da je potom, prednik tužioca, kao imalac, protestovao mjenicu broj RS 419417894 tako što je u istu prethodno upisao, kao remitenta ZKB a.d. B., iznos od 500.000,00 KM, te datum 25.02.2005. godine, koji datum je naknadno, neposredno prije protestovanja, prepravio na 25.02.2006. godine; da je tom prilikom, prednik tužioca protestovao i mjenicu broj RS 419807802, pa kako tuženi nisu platili dugovanja po osnovu navedenih mjenica, prednik tužioca je stavio prijedlog za izvršenje 18.10.2006. godine povodom kojeg je sud usvojio predloženo izvršenje, a po izjavljenom prigovoru protiv tog rješenja, Osnovni sud u Banjaluci donio je zaključak broj 071 0 Ip 06 001 031 od 25.01.2007. godine kojim je predloženo izvršenje odgođeno, te odlučeno da će se izvršni postupak nastaviti po pravosnažnosti parničnog postupka, ukoliko tražilac izvršenja kao tužilac uspije sa tužbom; da je potom započela parnica kod Osnovnog suda u Banjaluci pod br. 11 71 Ps 008779 07 Ps, u kojoj je tužilac zahtjevom iz tužbe tražio da se tuženi obavežu da mu po osnovu mjeničnog duga, iz gore navedenih mjenica, isplati 631.187,00 KM; da je u toku trajanja tog parničnog postupka, prednik tužilac, 13.02.2008. godine protestovao mjenicu broj RS 419417895, koju mjenicu je „I. G. I.“ d.o.o. B. predao predniku tužiocu, 23.02.2005. godine, kada je zaključen ugovor o preuzimanju duga 23.02.2005. godine; da je prednik tužica prije protesta mjenice broj RS 419417895 istu popunio, tako što je naznačio prednika tužioca kao remitenta, naznačio iznos od 500.000,00 KM i upisao datum na mjenici 25.02.2007. godine; da kako tuženi nisu platili potraživanje po mjenici broj RS RS 419417895, prednik tužioca je stavio prijedlog za izvršenje na osnovu te mjenice kao vjerodostojne isprave, dana 22.02.2008. godine, koji prijedlog je usvojio Osnovni sud u Banjaluci rješenjem od 29.02.2008. godine, pa kako su tuženi izjavili prigovor protiv tog rješenja, zaključkom Osnovnog suda u Banjaluci broj 071-0-Ip-08-000 206 od 28.08.2008. godine, odgođeno je izvršenje uz konstataciju da će se isto nastaviti ukoliko tražilac izvršenja, kao tužilac uspije sa tužbom; da je na taj način

započeta parnica kod Osnovnog suda u Banjaluci pod br 71 0 Ps 047324 08 Ps; da su rješenjem Osnovnog suda u Banjaluci broj 11 71 Ps 008779 07 Ps od 19.11.2008. godine spojene parnice kod tog suda pod brojem 11 71 Ps 008779 07 i brojem 71 0 Ps 047324 08 Ps, tako što je jedinstven postupak nastavljen pod brojem 11 71 Ps 008779 07 Ps; da je u toku postupka tužilac povukao tužbu radi potraživanja po osnovu mjeničnog spora iz mjenica broj RS 419417894 i RS 419807802, te konačno na ročištu održanom dana 17.02.2016 .godine precizirao zahtjev tako što je tražio da se tuženi obavežu da mu po osnovu mjenice broj RS 419417895, isplate 500.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 25.02.2007. godine kao dana dospijeća te mjenice.

Temeljem ovakvog činjeničnog utvrđenja prvostepeni sud je utvrdio, da je zahtjev tužioca djelimično osnovan, a da protivtužbeni zahtjev tuženih nije osnovan, pa je stoga sudio tako što je donio odluku kao u izreci prvostepene presude.

Iz razloga odluke prvostepenog suda proizilazi, da je zahtjev tužioca osnovan u odnosu na I.P. i D.P., kao akceptante, a da nije osnovan u odnosu na trasanta „I. G. I.“ d.o.o. B., jer da je podnesen po proteku roka od godinu dana, u smislu odredaba člana 80. Zakona o mjenici. Kada odlučuje o osnovanosti zahtjeva tužioca na taj način, prvostepeni sud nalazi da mjenica broj RS 419417895 nije mogla biti izdata 25.02.2007. godine, već 15.08.2006. godine, kada je raskinut ugovor o preuzimanju duga od 23.02.2005. godine, zaključen između tužioca i „I. G. I.“ d.o.o. B..

Polazeći od toga, da je mjenica broj RS 419417895 mogla biti izdata samo 15.08.2006. godine, te da je ista, shodno odredbama člana 45. stav 2. i 3. u vezi sa članom 24. stav 1. Zakona o mjenici mogla biti podnesena na protest u roku od godinu dana od dana izdavanja, prvostepeni sud je zaključio, da je potraživanje tužioca u odnosu na trasanta „I. G. I.“ d.o.o. B., zastarjelo u smislu odredaba člana 80. Zakona o mjenici, jer da mjenica nije bila protestovana u roku od godinu dana od dana izdavanja.

Kako su tuženi, I.P. i D.P. potpisali mjenicu broj RS 419417895 kao akceptanti, to po ocjeni prvostepenog suda zahtjev tužioca u odnosu na njih nije zastario u smislu odredaba člana 80. Zakona o mjenici, kada se ima u vidu da je mjenica mogla biti izdata 15.08.2006. godine, a da je prijedlog za izvršenje podnesen 22.02.2008. godine.

Nalazeći da tuženi nemaju pravnog interesa za protivtužbu da se utvrdi da su mjenice broj RS 419417894 i RS 419417895 izdate kao sredstvo obezbjeđenja ugovora o preuzimanju duga od 23.02.2005. godine, koji je raskinut 15.08.2006. godine, prvostepeni sud je u tom dijelu odbio zahtjev tuženih.

Drugostepeni sud je prihvatio činjenična utvrđenja prvostepenog suda, ali ne i zaključak tog suda da zahtjev tužioca nije osnovan u odnosu na trasanta „I. G. I.“ d.o.o. B., pa je stoga sudio tako što je donio odluku kao u izreci drugostepene presude.

Iz razloga odluke drugostepenog suda proizilazi, da je mjenica broj RS 419417895 izdata 25.02.2007. godine, da se radi o mjenici po viđenju, jer da nije naznačen datum dospelosti mjenice, da je tužilac, kao imalac mjenice i remitent, podnio mjenicu na naplatu u roku od godinu dana od dana izdavanja, kada je ista i protestovana, 13.02.2008. godine, pa kako je podnio prijedlog za izvršenje, 22.02.2008. godine, tj. prije proteka roka od godinu dana od dana izdavanja mjenice, 25.02.2007. g., drugostepeni sud zaključuje da potraživanje tužioca u odnosu na tužene, „I. G. I.“ d.o.o. B., kao trasanta i D.P. i I.P., kao trasate i akceptante, nije zastarjelo u smislu odredaba člana 80. Zakona o mjenici.

Kada se ima u vidu, da nije sporan iznos označen na mjenici od 500.000,00 KM, drugostepeni sud je zaključio da je zahtjev tužioca u odnosu na tužene osnovan.

Prihvatajući u svemu razloge prvostepenog suda da tuženi nemaju pravnog interesa za zahtjev iz protivtužbe, drugostepeni sud je zaključio, da je iz tih razloga protivtužbu valjalo odbaciti, pa je stoga u pogledu protivtužbe sudio kao u izreci drugostepene presude.

Odluka drugostepenog suda nije pravilna u dijelu kojim je odlučeno o zahtjevu iz tužbe, a u preostalom dijelu je pravilna.

Dakle, iz stanja nižestepenih spisa proizilazi: da su, 02.07.2004. godine ZKB a.d. B. (prednik tužioca, „S.“ a.d. B.) i „K.M.“ d.o.o. D. zaključili ugovor o kratkoročnom kreditu na iznos od 500.000,00 KM, odnosno 255.645,94 EURA na rok od 5 mjeseci od dana puštanja sredstava; da su aneksom ugovora od 16.12.2004. godine ZKB a.d. B. i „K.M.“ d.o.o. D. produžili rok vraćanja kredita za 38 mjeseci i grejs periodom od 14. mjeseci, (tako da bi obaveze po tom kreditu dospjele sa 15.02.2008.g) sa kamatnom stopom od 12% na godišnjem nivou; da je članom 19. navedenog ugovora o kreditu bilo regulisano, da banka ima pravo da u cjelosti otkáže ugovor o kreditu sa otkaznim rokom od 6 dana, ukoliko korisnik kredita prestane da ispunjava uslove pod kojima je kredit odobren, ili ako ne ispunjava obaveze po ugovoru o kreditu; da su, 23.02.2005. godine ZKB a.d. B., „K.M.“ d.o.o. D. i „I. G. I.“ d.o.o. B. zaključili ugovor o preuzimanju duga, kojim je „I. G. I.“ d.o.o. B. preuzeo dug „K.M.“ d.o.o. D. prema povjeriocu, ZKB a.d. B. po osnovu navedenog ugovora o kreditu, na način, da je primalac duga saglasan sa svim odredbama navedenog ugovora o kreditu; da je 23.02.2005. godine prvotuženi, „I. G. I.“ d.o.o. B. predao predniku tužioca, ZKB a.d. B. 3 bjanko mjenice, između kojih i mjenicu serijskog broj RS 419417895 (omaškom je napisano RS 4194178950), a radi obezbjeđenja potraživanja u iznosu od 500.000,00 KM po osnovu ugovora o preuzimanju duga od 23.02.2005. godine; da je prilikom predaje, bjanko mjenica RS 419417895 bila popunjena tako, što su istu potpisali, prvotuženi, I. G. I.“ d.o.o. B. sa sjedištem u B. Ulica ... kao trasant, te tuženi, I.P. iz B., ... i D.P. iz B., ..., kao trasati i kao akceptanti; da prilikom predaje bjanko mjenice RS 419417895, nije sačinjen sporazum između prednika tužioca kao imaoca mjenice i prvotuženog, „I. G. I.“ d.o.o. B., kao izdavaoca mjenice o načinu popunjavanja mjenice, niti je data mjenična izjava prvotuženog, I. G. I.“ d.o.o. B., kao izdavaoca mjenice, kojom ovlašćuje prednika tužioca kao imaoca kako da popuni mjenicu; da je ugovor o preuzimanju duga od 23.02.2005. g. raskinut, dana 15.08.2006. g.; da je prednik tužioca, kao imalac bjanko mjenice broj RS 419417895 istu popunio, tako što je naznačio: remitenta, iznos potraživanja od 500.000,00 KM i mjesto i datum izdavanja, B., 25.02.2007. godine.

Zakon o mjenici („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 32/01) nema izričitih odredaba o bjanko mjenici, pa se posredno na bjanko mjenicu primjenjuju odredbe člana 18. stav 2. Zakona o mjenici koje predviđaju mogućnost izdavanja mjenice, koja u vrijeme izdavanja nije bila potpuna.

Za bjanko mjenicu je bitno da ju je potpisao trasant, odnosno izdavalac mjenice. Bjanko mjenica nije mjenica, jer ne sadrži bitne sastojke, tako da bjanko mjenica postaje mjenicom, tek kad ovlašteno lice ispuni mjenični sadržaj. To znači, da kod izdavanja bjanko mjenice, izdavalac, odnosno trasant mora ovlastiti imaoca bjanko mjenice, da ispuni potreban sadržaj mjenice i tako bjanko mjenicu mijenja u mjenicu kao papir od vrijednosti.

Bjanko mjenica se često upotrebljava u poslovnoj praksi samo zbog toga, što izdavalac ili trasant ne može ispuniti mjenicu zbog nepoznavanja određenih podataka, odnosno činjenica. Imalac bjanko mjenice, na osnovu ovlaštenja kojeg je dobio od trasanta, odnosno izdavaoca mjenice, ispunjava mjenicu, u skladu sa dogovorom o izdavanju mjenice, u onim dijelovima koji nisu ispunjeni.

Zato, bjanko mjenica koja je samo djelimično ispunjena, a imalac mjenice nema posebnog ovlaštenja da ispuni mjenicu, se ne smatra bjanko mjenicom, već nevažećom mjenicom.

Osnovni problem koji se pojavljuje kod bjanko mjenice jeste način i pravilan postupak ispunjavanja bjanko mjenice, u skladu sa podacima koji su bili dogovoreni između imaoca mjenice i trasanta. Trasant, odnosno izdavalac mjenice, stoga uvijek ima pravo prigovora,

da mjenica nije pravilno ispunjena, odnosno da je ispunjena protivno postojećem sporazumu o izdavanju mjenice i takav prigovor se podnosi protiv imaooca mjenice koji je istovremeno i povjerilac iz osnovnog posla.

Izuzetak je, ako je imalac mjenice indosirao mjenicu na novog indosatora i naknadno ispunio mjenicu protivno postojećem sporazumu, u kom slučaju povredi tog sporazuma se ne može prigovoriti novom imaoocu mjenice, osim ako ju je stekao zlonamjerno ili ako je pri sticanju mjenice postupao velikom nepažnjom.

To znači, da kod bjanko mjenice u poslovnoj praksi treba spriječiti prenos mjenice na treće lice, a to se postiže zabranom prenosa i upisivanjem klauzule „ne po naredbi“, čime mjenica postaje rekta mjenica i kao takva neprenosiva.

Ako nema posebnog sporazuma o popunjavanju bjanko mjenice, postignutog između izdavaoca mjenice i imaooca mjenice, imalac mjenice je dužan mjenicu popuniti u skladu sa uslovima i rokovima iz osnovnog posla.

Stoga se i prigovori trasanta, odnosno mjeničnog dužnika, da bjanko mjenica nije ispunjena u skladu sa osnovnim poslom, mogu uspješno istaknuti prema imaoocu mjenice, odnosno mjeničnom povjeriocu, koji je ujedno i povjerilac iz osnovnog posla.

Kada se ima u vidu, da prvotuženi, „I. G. I.“ d.o.o. B. nije dao mjeničnu izjavu kojom ovlašćuje tužioca, kao imaooca mjenice kako da popuni predmetnu bjanko mjenicu, a niti je između prvotuženog „I. G. I.“, d.o.o. B., kao izdavaoca mjenice i tužioca kao imaooca mjenice postignut sporazum o načinu popunjavanja predmetne bjanko mjenice, ima se uzeti da je predmetna bjanko mjenica broj Rs 419417895 morala biti popunjena u skladu sa osnovnim poslom, tj. ugovorom o preuzimanju duga od 23.02.2005. godine.

Nije sporno, da je ugovor o preuzimanju duga od 23.02.2005. godine raskinut 15.08.2006. godine, čime su nastupile posljedice propisane odredbama člana 132 Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, "Službeni glasnik Republike Srpske", br. 17./93, 3/96 i 74/04 - u daljem tekstu: ZOO), prema kojim odredbama, ako je jedna strana izvršila ugovor potpuno ili djelimično, ima pravo da joj se vrati ono što je dala.

Kraj činjenica, da se ugovorom o preuzimanju duga od 23.02.2005. g., prvotuženi, „I. G. I.“ d.o.o. B. obavezao da tužiocu vrati kreditna sredstva od 500.000,00 KM, koja je tužilac isplatio preduzeću, „K.M.“ doo Doboj, ima se uzeti, da je obaveza prvotuženog, „I. G. I.“ d.o.o. B. dospjelo, 15.08.2006. godine, odnosno, 21.08.2006. g., tj. šest dana nakon izjave tužioca o raskidanju, shodno ugovoru o preuzimanju duga od 23.02.2005. g.

Dospjelošću obaveze prvotuženog, „I. G. I.“ d.o.o. B., sa 21.08.2006. godine, dospjelo je i potraživanje tužioca po osnovu ugovora o preuzimanju duga od 23.02.2005. g.

Kod takvog stanja stvari, osnovano su prigovarali tuženi u toku postupka i u reviziji, da se ne može prihvatiti da je tužilac kao imalac bjanko mjenice RS 419417895, tu bjanko mjenicu

popunio u skladu sa osnovnim poslom, kada je u istoj popunio datum izdavanja, 25.02.2007. godine, a osnovni pravni posao, koji je bio obezbjeđen tom mjenicom, je prestao raskidom, 15.08.2006. g., odnosno 21.08.2006. g, tj. šest mjeseci prije, nego što je izdata mjenica RS 419417895, dana 25.02.2007. godine.

Naime, pravo imaooca mjenice da sam popuni bjanko mjenicu ne znači da isti može popuniti tu bjanko mjenicu isključivo po svojoj volji, jer bi to bilo u suprotnosti sa odredbama Zakona o mjenici koji govore o dospjelosti mjenično-pravne obaveze i zastari mjenično-pravnih zahtjeva.

Omogućavanje imaocu mjenice da odredi datum izdavanja koji hoće, izbjegla bi se primjena odredaba člana 80. stav 1. i 2. Zakona o mjenici koja govori o zastarjevanju mjenično-pravnih zahtjeva, jer prema odredbama člana 80. stav 1. i 2. Zakona o mjenici, svi mjenično pravni zahtjevi protiv akceptanta zastarijevaju za 3 godine, računajući od dospelosti, a mjenično-pravni zahtjevi imaoca mjenice protiv indosanta i trasanta zastarijevaju za godinu dana, računajući od dana blagovremeno podignutog protesta, a ako se u mjenici nalazi odredba „bez troškova“, onda od dospelosti.

Zastarni rok u kojem zastarijevaju mjenično-pravni zahtjevi, daju pravnu sigurnost mjenično-pravnim dužnicima da se od njih neće moći naplatiti neki mjenično-pravni zahtjevi nakon proteka određenog zastarnog roka od dospelosti mjenično-pravnog zahtjeva, odnosno blagovremeno podignutog protesta, tj. da će se moći uspješno protiviti takvim zahtjevima isticanjem prigovora zastare mjenično-pravnog zahtjeva.

Kako je evidentno, da bjanko mjenica serijski broj RS 419417895 nije popunjena u skladu sa osnovnim poslom, te kako se taj nedostatak tiče datuma izdavanja mjenice kao jednog od osnovnih elemenata trasirane mjenice (kojom je trebala postati bjanko mjenica serijski broj RS 419417895 da je pravilno popunjena) u smislu odredaba člana 3 Zakona o mjenici, koji ne može biti nadomješten u smislu odredaba člana 4 Zakona o mjenici, ima se uzeti, da predmetna mjenica RS 419417895 ne ispunjava uslove trasirane mjenice, odnosno, da se ista ne može smatrati vjerodostojnom ispravom, na osnovu koje njen imalac može s uspjehom isticati mjenično pravne zahtjeve prema tuženim, kao trasantima, trasatima i akceptantima.

Stoga se i zahtjev tužioca, „S.“ a.d. B. kojim traži da se tuženi, „I. G. I.“ d.o.o. B., D.P. i I.P. obavežu da mu po osnovu mjenice broj RS 419417895 dospjele 25.02.2007. godine, isplate 500.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 25.02.2007. godine, ukazuju neosnovanim.

Na ovakav zaključak ne utiču tvrdnje tužioca, da je mjenica broj RS 419417895 dospjela 25.02.2007. g., jer ni u tom slučaju ne bi bila u skladu sa osnovnim poslom, pa samim tim ni podobna, da po osnovu iste, kao vrijednosnog papira, njen imalac s uspjehom ostvaruje potraživanje prema mjeničnim dužnicima.

Ovo tim prije, što iz mjenice RS 419417895 jasno proizilazi, da je na istoj naznačeno mjesto i datum izdavanja, Banjaluka 25.02.2007. g., a da datum dospelosti nije naznačen, zbog čega ju je njen imalac i podnio na naplatu u roku od godinu dana od dana izdavanja, kao mjenicu po viđenju. (član 4 stav 2 u vezi sa članom 35 Zakona o mjenici).

Kod takvog stanja stvari, valjalo je primjenom odredaba člana 250 stav 2. Zakona parničnom postupku ("Sl. glasnik RS", br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 - u daljem tekstu ZPP) preinačiti odluku drugostepenog suda u dijelu kojim je odlučeno o zahtjevu iz tužbe i donijeti odluku kao u stavu 1. izreke ove presude.

Prihvatajući u svemu razloge nižestepenih sudova da tuženi nemaju pravnog interesa za zahtjev iz protivtužbe, te kako se revizijom tuženih ne dovodi u pitanje zakonitost i pravilnost odluke drugostepenog suda u ovom djelu, valjalo je primjenom odredaba člana 248 ZPP donijeti odluku kao u stavu 2. izreke ove presude.

Preinačavajući odluku drugostepenog suda, ovaj sud je primjenom člana 397 ZPP odlučio i o troškovima parničnog postupka, shodno odredbama člana 386 ZPP.

Kako su parnične stranke, koje su zastupali advokati, uspjeli u sporu sa po 50%, ovaj sud nalazi, da su time ispunjeni uslovi, da se, shodno odredbama člana 386 stav 2 ZPP odluči da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Stoga je u pogledu zahtjeva parničnih stranaka da im se naknade troškovi parničnog postupka, ovaj sud sudio kao u stavu 3. izreke ove presude.

Predsjednik vijeća
Darko Osmić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić